

คำวินิจฉัยของ นายจิระ บุญพจนสุนทร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๘/๒๕๔๗

วันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗

เรื่อง ศาลทหารกรุงเทพส่งคำโต้แย้งของพลตรี ชัดติยะ สวัสดิผล ในคดีดำที่ ๑๓๑/๒๕๔๖ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีปัญหาว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่

กรณีสืบเนื่องจากอัยการศาลทหารกรุงเทพ เป็นโจทก์ยื่นฟ้อง พลตรี ชัดติยะ สวัสดิผล เป็นจำเลยต่อศาลทหารกรุงเทพ โดยขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๘ มาตรา ๑๔๐ มาตรา ๓๗๑ มาตรา ๓๘๑ มาตรา ๕๑ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๔ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘ ทวิ มาตรา ๑๒ ทวิ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๑ ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๑๔ ข้อ ๓ คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๔๑ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕ ข้อ ๔ คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕ ข้อ ๓, ๗

ศาลทหารกรุงเทพสั่งให้ประทับฟ้อง เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๔๖ คดีอยู่ในระหว่างพิจารณา เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๔๖ นายสุกิจ พุนศรีเกษม ทนายจำเลย ยื่นคำร้องขอให้ศาลไต่สวนมูลฟ้องก่อนประทับฟ้อง โดยอ้างว่า อัยการศาลทหารกรุงเทพสั่งฟ้องคดีนี้โดยขาดความเที่ยงธรรมและเป็นกลาง จึงไม่ชอบ ศาลทหารกรุงเทพสั่งว่าไม่มีเหตุจำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้องเพราะคดีนี้อัยการเป็นโจทก์ ฟ้องโจทก์ถูกต้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒) และศาลได้ประทับฟ้องแล้ว

จำเลยอุทธรณ์คำสั่งศาลทหารกรุงเทพที่สั่งไม่ไต่สวนมูลฟ้อง เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๔๖ ศาลทหารกรุงเทพสั่งว่า คำสั่งศาลที่สั่งว่าไม่มีเหตุจำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้องนั้น เป็นคำสั่งระหว่างพิจารณาที่ไม่ทำให้คดีเสร็จสำนวน ห้ามมิให้อุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๖ ประกอบพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๔๕ จึงไม่รับอุทธรณ์

จำเลยยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งไม่รับอุทธรณ์ต่อศาลทหารกลาง ศาลทหารกลางยกคำร้องอุทธรณ์คำสั่งศาลทหารกรุงเทพของจำเลย

นายจำเลย ได้ยื่นคำร้องต่อศาลทหารกรุงเทพว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ บัญญัติว่า “การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้” อัยการศาลทหารกรุงเทพยื่นฟ้องจำเลยโดยมิได้มีหลักฐานใดยืนยันว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา การตั้งฟ้องของอัยการศาลทหารกรุงเทพมิได้คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญจนเป็นเหตุให้ศาลทหารกรุงเทพมีคำสั่งประทับฟ้องคดีดังกล่าวไว้ จำเลยเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒) ที่บัญญัติว่า “...ในคดีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ไม่จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าเห็นสมควรจะสั่งให้ไต่สวนมูลฟ้องก่อนก็ได้...” เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ ขอให้ส่งเรื่องนี้ไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญ

“มาตรา ๒๖ การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๒๘ บุคคลเหล่านี้มีอำนาจฟ้องคดีอาญาต่อศาล

(๑) พนักงานอัยการ

(๒) ผู้เสียหาย”

“มาตรา ๑๒๐ ห้ามมิให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีต่อศาลโดยมิได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน”

“มาตรา ๑๖๒ ถ้าฟ้องถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ให้ศาลจัดการส่งต่อไปนี้”

(๑) ในคดีราษฎรเป็นโจทก์ ให้ไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าคดีนั้นพนักงานอัยการได้ฟ้องจำเลย โดยข้อหาอย่างเดียวกันด้วยแล้ว ให้จัดการตามอนุมาตรา (๒)

(๒) ในคดีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ไม่จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าเห็นสมควรจะสั่ง ให้ไต่สวนมูลฟ้องก่อนก็ได้

ในกรณีที่มีการไต่สวนมูลฟ้องดังกล่าวแล้ว ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพ ให้ศาลประทับฟ้องไว้พิจารณา”

พิเคราะห์บทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตามที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้วจะเห็นได้ ในเบื้องต้นว่า เมื่อมีการกระทำความผิดทางอาญาเกิดขึ้นแล้ว กฎหมายบัญญัติให้มีการดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิด โดยกำหนดให้ผู้มีสิทธิฟ้องไว้สองประเภท คือ พนักงานอัยการและผู้เสียหายตามที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๘ และในขณะเดียวกันกฎหมายก็มีบทบัญญัติในทางคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาโดยมีกระบวนการคัดกรองและตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนที่ศาลจะประทับฟ้องไว้พิจารณา กล่าวคือ ในกรณีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีด้วยตนเอง โดยไม่ผ่านกระบวนการพิจารณาของเจ้าพนักงานตำรวจและพนักงานอัยการก่อนซึ่งสามารถกระทำได้ ในกรณีเช่นนี้กฎหมายกำหนดให้ศาลต้องทำการไต่สวนมูลฟ้องเพื่อวินิจฉัยถึงมูลคดีก่อนว่ามีเหตุสมควรที่ศาลจะรับฟ้องหรือไม่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๑) หากศาลเห็นว่าคดีมีมูลศาลก็จะประทับฟ้องไว้พิจารณาต่อไป ถ้าศาลเห็นว่าไม่มีมูลศาลก็จะพิจารณายกฟ้อง ซึ่งนับเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาตามสมควรแล้ว ส่วนในกรณีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องคดีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ บัญญัติให้ต้องมีการสอบสวนก่อน มิฉะนั้นห้ามมิให้ฟ้อง การสอบสวนของพนักงานสอบสวนเป็นกระบวนการรวบรวมพยานหลักฐานเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดที่กล่าวหา โดยมีขั้นตอนและวิธีการตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค ๒ ลักษณะ ๑ และลักษณะ ๒ มาตรา ๑๒๐ ถึง มาตรา ๑๔๗ ซึ่งเป็นไปตามหลักสากลที่ยึดถือปฏิบัติกันโดยมีบทบังคับให้พนักงานสอบสวนต้องทำการสอบสวนอย่างเป็นธรรม เช่นการสอบพยานบุคคล ห้ามใช้วิธีการในลักษณะใช้กลอุบายให้เขาให้การ หรือล่อลวง ชูเชิญ หรือจูงใจให้เขาให้การตามมาตรา ๑๓๓ และมาตรา ๑๓๕ หากพนักงานสอบสวนทำผิดหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ อาจมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ นอกจากนี้ยังต้องผ่านการพิจารณาของพนักงานอัยการอีกขั้นตอนหนึ่งว่ามีเหตุสมควรฟ้องหรือไม่

อันเป็นกระบวนการที่ให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหา ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากรณี
ที่ผู้เสียหายฟ้องคดีเอง ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เพียงแต่วิธีการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพแตกต่างกัน
เท่านั้น นอกจากนี้เมื่อพนักงานอัยการสั่งฟ้องและส่งฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ถ้าศาลเห็นสมควรจะสั่งให้
ไต่สวนมูลฟ้องก่อนก็สามารถกระทำได้ตามมาตรา ๑๖๒ (๒) จึงถือได้ว่าได้มีการคำนึงถึงศักดิ์ศรี
ความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยตามควรแก่กรณีแล้ว

อาศัยเหตุดังได้พิจารณาма จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒)
ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

นายจิระ บุญพจนสุนทร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ